

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De incestu Loth ca. liij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Historia

no euntes in emaus rem aliquā in manu
Forte h̄ modo quāz z nō videt, z est etiaz
dōq̄ querimus qd̄ i manu tenem⁹: z an⁹
geli dixerunt ad loth, Educ omnes tuos de
vrbe hac, Delebim⁹ em̄ locum istum, Et in⁹
gressus loth ad generos suos ait Surgite z
egredimini: q̄a delebit dñs civitatem istaz,
Non est credendū vt ait Hieronym⁹ his q̄
dicūt alias filias a pdictis v̄ginib⁹ loth ha
buisse: habentes viros q̄ cum v̄ris sum mer
se sint, S; generos vocat futuros generos,
Unde hebraica veritas habet Egressus est
loth ad sponfos, Qui noluerūt egredi: p̄sue
tudinem hanc verbor⁹ loth esse dicentes q̄
semper mala pdiceret.

De subuersione sodomoz, Ca. LIII.

Sine dissimulan

m te Loth exire: apphensum eū cū
vxoze sua z filiabo statuerunt an
geli extra civitatem dīcētes, Ne respicias re
tro: sed in monte saluū te fac Qui ex p̄turba
tiōe nondū plene credens domino ait Non
possum in monte saluari ne forte apphēdat
me malum: z moriar Forte senex montium
frigorā z laborem vie p̄horrebat, Sed est
h̄ civitas parua ad quā fugere sufficīo vt sal
uer in ea: z ait dominus, Non subuertā v̄s
bem p̄ qua locutus es, z ideo q̄a dixit par
ua: vocatū est nomen vr̄bis segoz, id est par
ua, Tradunt em̄ hebrei hanc vr̄bem primo
dictam balam: z post salisam: z in esaiā v̄tu
lam conternantē: quia tertio terremoto ab
sop̄ra sit post subuersionē quattuor altarū
ciuitatum: modo dicit civitas palme Quāz
dñs ergo fuit loth in ea peperit ei domin⁹,
Sed vt d̄t Hieronymus: loth timēs p̄sues
tum eius terremoto: egressus māsit in mon
te, Egresso itaq; loth de sodomis: pluit dōz
minus sup̄ ciuitates illas sulphur et ignem
Pluit dñs a seipo ens in terra a se ente in ce
lo iudicans, id est punitens ab imperante,
Pluit aut̄ bec vt terra in eternū arefceret si
ne spe iterū germinādi: z ita grauis punit
uit istos q̄ p̄mos peccatores diluuit Licet
em̄ illi mensurā excederent delicti: tamē q̄si
naturaliter peccabant: z vniuersos subuer
sit etiam paruulos pro peccatis parentū: in
quo p̄uisum est illis ne diu viuētes sequerēs
tur exempla patrū: z est aliq̄d bonum reum

non esse: qui gloriosus non est, Prodest em̄
pauperē non esse qui rex non esse potest, Et
respiciens vxoz loth retro: versa est in statuā
salis: quā Josephus d̄t se vidisse: z hacten⁹
manere Versa est ergo regio in lacum salis:
z sterilē qui d̄t mare mortuuz: q̄a nec pisces
nec aues in eo v̄sūt: vt in alijs, Flauem q̄z
nō patitur: nec vllam sustinet materiā quin
tota forstā sup̄naret: nisi bituminatā p̄pter
homines inuis viuentes, Nā omne carens
vita in pfundū mergit, Siquid v̄num ali
qua arte immerferis: superexillit Lucerna ar
dēs sup̄enatat: extin
cta mergitur, Vul
tis i loq̄ nigras gle
bas bitumis vomit
z ideo lac⁹ asphalti
vel asphaltidis d̄t,
Dicit etiaz q̄ poma
nata in arborib⁹ cir
cumpositis vsq; ad
maturitatem coloris
sunt v̄ridis: matura
si icidas: fauillas in
tus inuenies Unde
vt ait ioseph⁹ Fauil
la tre sodomice si
dem habet, Dicit et
vallis salinar, For
te sit ibi sal: vel lapis
des salis circa inueniunt̄,

De incestu Loth Ca. LIII.

Loth autē egres

l sus de segoz māsit in mote i spe
lunca: z due filie ei⁹ cū eo, Didice
rant aut̄ filie loth p̄ summationem mūdī fut
turā p̄ ignē: z suspicite sunt tale aliqd̄ factuz
quale fuit in dieb⁹ noe: scz ad reparandū ge
nus humanū sernatas se esse sup̄stites cum
p̄re Ideoq; p̄siliū inierunt z patris mesticiā
z rigore v̄no molliētes: singule l̄cz p̄gines
singulis noctibus susceperūt ab ignorāte cō
ceptū: nec repetierūt Hoc em̄ desup̄ appūgūt
hebrei q̄si incredibile: q̄a natura rez nō part
tur coire quenpiā nescientē, Vel d̄t nescisse
filiam fuisse: putans fuisse vxozē suaz, Dicit̄
quoq; impossibile in defloratiōe fieri conce
ptū, Ob hoc anticristus dicit se filiū v̄rgi
nis, Peperitq; maior filia filiū: z vocauit eū
moab patrem moabitaz: minor peperit filiū

Libri Genesis

um: et vocavit eum amon patrem amonitarum.
Boab interpretatur ex patre. Hoc nomine mater apte publicavit incestum patris, Amon filius populi mei. Hec aliquantulum tenet quasi filius cuiusdam de populo meo. Dicit hieronymus filias posse excusari: quia crediderunt genus humanum defecisse: et pietas posteritatis impietate incestus excusavit in tanto: sed non in toto. Sed hoc patrem non excusat: sed infidelitas eius causa fuit incestus. De eodem dicit Strabo. Loth inexcusabilis est. Primo: quia angelo non credidit se posse salvari in segor. Deinde quia inebriatus est: et fuit peccatum causa peccati.

De peregrinatione abrae apud abimelech regem geraris. **Capitulum LV.**

Rosfectus est abra

nam de coualle mambre in terram australi: peregrinatus est in geraris inter cades: unde fluxerunt aque contradictionis: et sur loco sororis huius saram: similia prioribus simulatis per timore. Visit autem abimelech rex gerarum: et tulit eam. In quo vis forme illius miranda notatur: que nonagenaria adhuc amari poterat. Sed in egritudine cecidit rex dei voluntate ne ea tangeret ut ait Iosephus. In fine tamen huius capituli alia pena notatur: hec scilicet quod deus concluserat omnem vuluam domus abimelech propter saram: nequa scilicet femininum in domo eius interim conciperet. De dicta autem desperantibus soporatus auduit a domino: hec sibi propter uxorem peregrinam infert. Et precepit ei ut redderet viro uxorem: quia propheta erat. Et ille oraret pro eo: et viveret. Statimque surgens vocavit servos suos: vocavit et abraam et dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid vidisti ut hoc faceres. Et ait abraam. Cogitavi quod timor dei non esset in hoc loco: et interficerent me pro uxore. Alia autem et vere soror mea est filia patris. Hic distinguitur filius scilicet patris Sequitur mei. qui est meus: subaudi frater vel filia patris mei: et non matris mee: quod est. ne patris mea est: et cognata ex parte patris et fratris mei: et non ex parte sororis. An alia translatio. Soror mea est a patre suo: et non a matre. Sicut enim dicebant cognatos fratres: sic et cognatos sorores. Fratrem pro ara patrem suum vocavit: quia senior eo fuerat secundum usum loquendi qui maiores natu patres vocantur: minores filios: et quia dignior et maior affectio so-

let esse. propter quorum secundum viros quam secundum mulieres: propter quod suam pro virum digniori nomine vocavit sororem: scilicet potius quam neptem. Ut fingit eam filiam patris esse: nec tamen mentitus est: sicut nec dominus cum fingit se longius ire: proferat tamen cum domino iubente credit hoc dixisse: et ita relator fuit propter quod domini: ut helise celavit se non cognoscentibus. Quidam tamen dicunt thare mortua in fine abrae et mortuo ara durisse uxorem filii: et genuisse saram. Unde et hic dicitur filia thare secundum carnem: et supra filia aram secundum suscitationem seminis: quia solum masculum reliquit aram. Oravit autem abraam pro eo: et sanatus est: et vxor et ancille eius pepererunt: et dedit abimelech abrae mulierem et terram ad habitandum ad optionem suam. Sare autem dixit. Ecce dedi fratri tuo pro te mille argenteos. Hoc erit tibi in velamen oculorum: coram omnibus qui tecum sunt. id est in memoriam verecundie: quia in mendacio deprehensa es. Unde subdit exponendo. Et quicumque perreueris memento te deprehensam. Vel elegans est irrisio. Hoc erit tibi in velamen oculorum. id est in preparationem funeris. quod dicitur. Anus est vicina funeri: et mentita es tamen: et decepisti. Habet tibi ergo hec in expensas funeris. Quod magnis expensis fieri solebat: maxime a iudeis: vel ad pepla emenda ut tegas faciem ne ameris.

De ortu Isaac et eiectione agar cum filio.

Capitulum LVI.

Visitavit dominus

nam saram: concepitque et peperit filium: et circumcidit eum abraam octavo die. Et exinde post totidem dies iudei circumcidunt: arabes pro post. xiiij. annos: quia eo tempore hismael gentis illius auctor circumcissus fuit. Et vocavit eum isaac. id est risum: quia risum fecerat dominus parentibus eius. id est gaudium inopinatum. Crevit puer: et trimus ab lactat est. Et fecit pater grande convulsum in die illa: quia ea die filius primo accessit ad mensam patris. Dumque simul luderet hismael et isaac: maior ledebat minorem. Et intellexit mater in ludo persecutiones: quia scilicet patre mortuo vellet dominari maior minori. Ut hebrei tradunt: cogebat eum adorare luteas imagines quas fecerat. Quod cum displicuisset matri: dixit ad abraam. Eijce ancillam et filium eius. Dure habet accipit abraam et dissimulabat: sed dixit ei dominus. Audi vocem sarem. Qui tollens panem et virem aque